

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:  
a szentegyházutezába, Kendeffy-ház 487 számánál.  
Kiadó hivatal:  
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:  
Évnyelvedenkint 3, félre 6 pfrt, külföldre évenyenként 4 pfrt.  
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.  
Hirdetéseik minden egyes hirdetés után 10 pfr bérletdíj és minden négyhásas egy sor után számtalán 4 pfr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyzók u. n. előzetes, hirdetések, reclamatiók sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

## SZÉTTEKINTÉSEK.

Kolozsvárt, dec. 7-én.

(D)Párisban nagy dolgok felszínre lépnek, a császár új organja, a La Presse, idvezeli Angolhon indiai dicsőségét, idvezeli Cavour miniszteriumát, mint a többi néma Olaszország tolmácsát, idvezeli Piemontot, mint fejét a szabad Olaszországnak, s győzelmet kíván miniszteriumának, mert ezen győzelem a szabadság győzelme, mely szükségessé most mint valaha: hogy a demokrácia ügye, a szabadság, csorbát sehol se szenvedjen.

Ugyanezen ézikk megmagyarázhatlan vakaságnak mondja, hogy egykor 1848-ban Carlo Albertót Franczország vesztire hagyta volt.

Azt hinnők, e hangon egy francia köztársaság beszél, ha nem egy császár állana elől.

A szó hat, s már Frankhon kezd magát szabadabbnak érezni, már hiszi, hogy a császárság a forradalmat és demokratiai szabadságot képviseli.

Mi azonban az egészben semmi mást nem látunk, mint egy szabad színezeti despotizmust.

Elvenni a jogot a főbektől, megtörni a tekintélyeket, s az arisztocratia nagy horderejű jogai helyett adni korlátolt, azonban sorsához s méltóságához képpel fényesnek látszó jogokat a tömegnek, melyet aztán könnyen elbánhatni: ez-e a szabadságvédő demokrácia? nem! ez a nyers tömeg kiválasztása a despotizmus alapjával.

Mig az évszázadokon át korlátolt monarchiai forma közt élt nyugat a despotizmus felé, addig az egészen despotikus Oroszország kezd a monarchiai szabadelvűbb intézkvényekről gondolkodni.

Nem mondhat senki muszka barátoknak, sőt a magyar már nemzetiségi helyzeténél fogva se lehet az, s még akkor is, ha a muszka hatalom állana a szabadelvűség élére, bármint szabadelvű nép vagyunk, más irányban kell tartani rokonszenveinknek, azon helyzetnél fogva, hogy egy roppant jövője népelem közvetlen szomszédai vagyunk, mely legelőbb minket nyelne el.

Mindamelléti lehetetlen rokonszenvenvel nem kísérni Oroszország új uralkodójának reform irányát, ki csudálatosan éppen e korban, nem vad barbar harcok, hanem a civilizatio vívmányainak meghódítása által akarja népit kiemelni, bizonyosan egykor oly világuralomra, mint a harcok nem adhatnának soha neki.

Trónralépte már kegyelmezés volt az üldö-

zöltek irányában, s békejobb-nyújtás harczsík-  
kon álló ellenségeinek; egyszerre szerény önmegadás itt is ott is, mely az erőnek legjobban áll.

Az oly hosszas ideig forradalomban s nemzetileg jogilag elnyomatásban élt Lengyelország békésebb polgárai reményeket kötönek az ifjú császár pályájához, s im e remény is mindinkább igazolva lesz. A császár közelebbi Kiewben mulatását azzal tette emlékeztetéssé, hogy nemcsak a szorosban vett Lengyelországban, de annak régi tartományaiiban a lengyel nyelv, mint méltóság, mint tannyelv uralmát megerősítette, s illetőleg visszaállította, miután egy századnegyedes ellenküzdélem alatt igazolva lón, hogy bárha a lengyel nemzetiség is egyfajta orosz-szal, mindkettő szláv, mégis egymásba nem olvasztható.

Oroszország általában megújulni készül, a salonokban s gyűléseketekben, hol despotikus kormány alatt rendszerint a színházról, vállalatokról, vagy gazdaságról szokott beszéd folyani, most alkotmány körüli vitaközlések merülnek fel, az egy vagy két tábla felett sat.

Es mig Oroszország így saját kebelében természeti jogát a népfajoknak anyanyelvök iránt tiszteli, addig Franciaország Holstein-Launburg német lakói nemzetiségének a dán kormány általi elnyomását jogosultnak akarja elismerni.

Es ugyanaz a Franciaország cselekszik, mely programjaul teszi fel most az európai nemzetiségek hason jogosultságát, mely biztosításokat ad az olaszoknak és oláhoknak!

Az Oestreichische Zeit. igen ügyes cikket szentelt, addig Franciaországnak, mely annak Holstein és oláh- s olaszországi politikájában éppen ellenkezőleg nyilatkozik.

Korunkban nekünk a reflexiók jutottak, végig nézni, mennyire érvényesül a magas politika régiójában egy oly logika, mely itt fehérek állítja ugyanazon tárgyat, s amott feketének.

## A gazdasági és ipar - kiállítás feltűnőbb tárgyai.

### II.

Vashimóron gyárilag előállított durvább vasésszközökből Wallepfagi József hámorbitokos Szász-Sebesről küldött 30 darabban egy egész sorozatban gazdasági

eszközöket. A szakosztály ez eszközöket különös figyelembe vette azért, mivel ez irányban Erdélyben a kiállító első vállalkozó. Az eszközök thoroczkói vasból vannak gyártva és a szakosztály örömmel mondja ki, hogy a beküldött tárgyak mind alakra, mind erőre és czélszerűsége, mind pedig a munka csinosására és az árra nézve minden ily készítményhez tartható igényt teljesen kielégítnek és bátran kiállhatnak a versenyre, minél fogva, bárha verseny társ nem volt is, a készítő bronz éremmel való kitüntetésre érdemesnek itéli.

Megemlítendő e helyen még a Paget János urtól mintául kiállított amerikai mintára készített vasvillák is, melyek czélszerűsége kívánatosá teszi, hogy bár honi iparosaink igyekeznének ily eszközöket lehető jutányosan előállítani.

Bádogos munkákat állított ki két kolozsvári bádogos, Bertha János és Ulrich József; mind kettő a kiállított tárgyakkal bizonyoságot adta, hogy derék mesteremberek és hogy csinos és jó munkát tudnak készíteni, mind ketten megérdemlik az elismerő oklevelet és a szakosztály öröme oda is itélte, azon reményben, hogy ha ezennel megdicsért munkáik nagyobb kelendősegre vergődnek, a most meglehetősen nagy ár annyira lefog szállani, hogy a kereskedelmi uton ideszállított ily nemű készítményekkel a versenyt kiállhassák.

Lakatos munkákkal három kolozsvári lakatos mester versenyzett, Haray Antal, Szendrei József és Kele Izrael; a kiállított tárgyak közül kiemelendők a zárok, különösen a Haray Antal által kiállított ajtózárra, Brahma féle zár mintájára készített; melynek jó és könnyű járása és a közönséges francia zárhoz képest nagyobb biztossága a készítő dicsérő oklevélre érdemesítik. Kele Izrael munkáját és névszerint a zárt külső és szorgalmas munka tekintetéből szintén dicsérő oklevélre méltónak itélte a szakosztály.

Az esztérgályos munka képviselve volt

Dietrich Gottlieb és Böcker Károly kolozsvári esztérgályosok készítményei által

Dietrich Gottlieb munkájában az első pillanatra feltűnő pontosság és azon ügyesség, melynél fogva különböző anyagok feldolgozására s különösen ércmunkára egyaránt kész; a töle kiállított fa és félig horgany és ezin csapok minden igényt kielégítnek, de különös figyelemre méltók a töle kiállított kézi vizipuskák. E kicsiny és olesó készülétek czélszerűsége és jelessége már is általánosan elvan ismerve és kelendősegek oly nagy, hogy alig képes minden megrendelést kielégíteni. Hozzá tévén, hogy Dietrich ur e készülétek egyedüli készítője és hogy a durvább kovácsmunkát kivéve, annak minden részei saját műhelyben készülnek, a szakosztály őt ezekért bronz éremmel való kitüntetésre méltónak itéli.

Böcker Károly fonó kereké a pontos és csinos munkáért elismerő oklevélre méltó.

Finomabb aczél és késcsináló műveket állítottak ki: Máté György skarkantus, Montai József késcsináló és Quast János kardcsináló Kolozsvárról, Fischer Péter Pestről.

Máté György kiállított több rendbeli kengyelvasakat, zablákat sat. Ezek mind csinos és derék készítmények megérdemlik az elismerő oklevelet.

Quast János kiállítmánya azon öröndetes alkalmat nyújtja a szakosztálynak, hogy egy régóta dicséretesen működő honi mesterember irányában teljes elismerését és méltánylását ünnepélyesen kijelenthesse. A töle kiállított készítmények, még pedig egy a kerészeti eszközök, mint a sebészeti műszerek a mellette felállított pesti Fischerfeléssel dorekasan kiállottak a versenyt, sőt az utóbbiak a szakértői ítélete szerint, mind a forma tökélye, mind az anyag jósága és a munka, különösen a fényesítés tekintetéből még elsőbbséget is vívtak ki. A szakosztály teljes meggyőződéssel itéli őt bronz éremre méltónak.

## TÖBBET ÉSZSEL MINT ERŐVEL!

Történeti humoreszk, Papp Miklóstól.  
(Folytatás.)

— A basa bekialtotta újból Múszlit.

No, hát beszélj szaporán, mit akarsz enni, jó lesz egy kevés piláf?

Nem tudom mitéle étel, de ha valami húsfőle is van benne, ám teljesedjék akaratom, meg eszem a piláfot is.

— Eredj, Múszli, szaporán, s hozz a mit monda.

— Méltóztassál meg nem felejtkezni, valami innivalóról is.

Nehány percz mulva ott állott előtte a jó piláf, csakugy kacsintgattak belőle a szép juhúsarabok.

Horváth neki állott, s elkezdett rettentő étvágygyal enni.

Nem kinállak kegyelmes jó uram, mert olyan átkozott keveset hozott ez a Múszli, mint ha csak lópta volna, — igazán megérdemlené, hogy megvágásd érte... igaz, jó hogy eszembe jutott! meg kell engednem neked, fényes tekintetű basa, hogy visszaadjam azt a hatalmas rugást, melyet az előbb ejtett rajtam. Szörnyű súlyos lábai vannak, mondhatom, esztendő mulva is ott lesz a helyök.

A fényes tekintetű ur nem szólott semmit se, csak bámulta Horváth étvágyát. Hová fér ebbe a disznóba annyi étel! más becsületes igaz hívó felét se enné meg, ketten is jóllaknának belőle, s ő még panaszkodik, hogy kevés! még megérem, hogy újból kell hozatni neki.

A basa végteletlen öröme, végre elvezte a fogoly az evést.

— Na, most már azt mondom, hogy beszély, ha azt nem akarod, hogy megköttesse-

lek egy fához, s addig elkorbácsoltassalak, míg eszed nélkül ugrasz ki bőrből.

— Ellenkezőleg, kegyelmes uram! éppen most fogok hallgatni. Bíz az egész dolgot én reám, ha holnap után ilyenkor nem te les a vár ura, hát száljon haragod egész nehézségével nyomorult fejemre, küldj velem néhány jól fegyverkezett csaut, s mond meg nekik, hogy rögtön öljenek meg, a halálok halálával, ha csak legkisebb gyanujuk is lesz én reám.

— Am nem bánom, legyen, ugy, mikint mondad, de ha elárulsz, vagy megcsalsz... ugy azt mondom, sokkal jobb lett volna nem születned, mert olyan halállal öllek meg, minőhez képest a nyársba-huzatás csak semmi... paradicsomi gyönyörűség... megértetted jól mit mondd?

— Ugy legyen!

\* \* \*

Horváth Tamás még azon nap elindult négy esausz kíséretében, hogy hol járt, mit csinált, azt nem tudta senki se. Más nap újból megjelent Begtás basánál.

— Minden rendben van, most csak néhány fegyverest rendely mellém, kegyelmes uram, elég lesz vagy negyven, mert magammal is hoztam húsz lovas hajdút, kik mind egy szálág az én embereim (azaz: mind olyan nagy gazemberek voltak, mint ő maga), a többi aztán bíz csak én reám.

— Hát minek neked még negyven ember, ha hoztál magaddal? Kérdő a basa.

— Csak nem kívánod, dicsőséges basa, hogy egy magam vegyem is be, még meg is őrizzem azt a várat!

— Na, jól van, jól, adok negyven fegyverest is csak ne beszélj annyit már, fele is untag elég lenne, anna a sok beszédnek.

A basa meghagyta embereinek, hogy Horváthnak engedelmesskedjenek.

Vége előadulak.

Vázsonkötől mintegy felőrányira megállította embereit Horváth. Az idő későre járt már, sötét, tolvajoknak való idő volt. Az eső is megindult, mintha csak nem is akart volna abba az esztendőbe esni, ugy szakadt.

A törökök fegyvereit mind elszedette, azon felül még hátra is köttette kezeit. Elöl ment tíz hajdu, utánok a fegyvertelenek, leghátul újból tíz marcona-alaku hajdu. Maga legelő ment.

Nem sokára a vár alatt voltak.

A bástyáról lekiabált az ör, hogy álljanak meg, s mondják meg, hogy kicsodák?

— Én vagyok, Tóth Péter uram, ne csináljan olyan nagy lármát.

— Kegyelmed az Horváth uram? hát kikékel vagyon?

— Küldjön valakit hamar a várnagyhoz, hogy jelentse megjöttöm, — néhány török foglyot hoztam magammal.

— Lehetetlen! csodálkozék az ör.

(Folytatjuk.)

## SZÉKELY ADOMÁK.

### II.

Templomköltöztetés.

Hallottátok-e már azt a komédiát, Mint tolak el egy helyt a falu templomát? Ha nem hallottátok, jól van, én elmondom, Amde aztán a szó csak köztünk maradjon.

Hol? hol nem? a templom igen szűk helyt áll, Az ajtója kinyílt majd a fél utcára, Jobb felől szűk utca, bal felől nagy térség, Ejh azt a templomot ha odább tehetnék!

Pusztán törte fejét egész falu rajta, Mig egy obstit a szél oda nem hajta, Ez a mint megértő a közönség baját, E bajt helyreütni felajánlta magát.

Barátim! én világlátott ember vagyok! Szólt az obstit, köhintgetve nagyot, Beutaztam én az operenciákat, Napoleonban is a bakkancsom ázott.

Napoleon-oroszág, a csodák országa, Jégre épült ebben Bonaparte vára, Ezt a várat egész világ tette-vette, Mig végre az anglus magához vitette.

Hajh, épít az anglus oly csoda gépeket, Melyek eltaszítanak várost, épületet... Láttam akárhányszor, s ha jól megfizettek, Én a pénzzel, ti meg a templommal lesztek.

Hitt a helység népe a sok hazugságnak, Es a vén bakának contractust adának, Melynél fogva ez a gépet felállítja, A falu pedig a templomot taszítja.

Es megalkuvának háromszáz forinton, Hogy mihelyt egy araszalébb megy a templom, Kifizetnek százat, kettőre két százat, Egyől haladásra mind a három százat.

A baka kimondá e közben komolyan, Ha azt akarják, hogy a gép ne romoljon, Ne nézzenek csára, csak a ház falára! Egy félre nézésnek huszonöt az ára.

Megitták a vásár gazdag áldomását, Bakkancso: vitéznük gyorsan dolgozó lát, Összépantol, fánccol vagy száz deszka-szálat, Hajnal hasadtáig minden készen állott.



A Fischerféle készítmények sajátlag nem voltak versenyre kiállítva, mindazon által az éppen oly csinos mint jó készítmények sokfélesége, s a többek közt a juh-trepanirozó készülék, mint a készítő saját találmánya figyelmet, és elismerést érdemelnek. A szakosztály véleménye abban állapodott meg, hogy elismerését egy köszönő oklevéllel nyilvánítsa.

Ofner József helybeli kefekötő mester kiállított készítményei közül, a kirekesztőleg csak nála készülő kitűnő jó és czélszerű lenecsetek érdemelnek figyelmet, a szakosztály kedves kötelességének ismeri, ez iránti méltánylását egy dícsérő oklevéllel kijelenteni.

Mint különös készítményt állított ki Sütő Ferenc gépész segéd egy saját készítményű guitarret, melynek czélszerűen, a fensőbb hangok előidézését nagyon könnyítő formája, valamint tiszta és teljes hangja, az elismerő oklevelet megérdemlik.

Az egyszerűbb és inkább csak a házigazdaságra tartozó készülétekből Rajka Péter helybeli gépész állított ki egy kávé őrítőt nagyobb vendéglők számára, egy lengő, és egy közönséges sudarmérleget. Mind a háromban czélszerűség, tartósság, és csinos munka szembetűnő, a nagyobbik sudarmérleg csatlajának megszilárdításában a készítő egy igen egyszerű, és a szabad lengést legkevésbé se akadályozó javítást mutatott be.

Inkább iparhoz való gépek, és készítmények voltak hasonlólag Rajka Péterrel két tizedes mérleg, az egyik egy mázsa, a második 15 mázsa teherig használható, és egy csavarmetsző készülék, melyek hasonlóképpen megfeleltek minden tekintetben a méltányos igényeknek; különösen kiemelendők látja a szakosztály még a nagyobb mérlegnek is feltűnő érzékenységet.

A gazdasági gépek osztálya legszámossabb volt, a mennyiben ebben a gazdasági egyület géposztálya külföldről, és Pestről hozatott minta gépei is kiváltak állítva Figyelmet vont magára ezek közt különösen az amerikai kaszárt az árpa, és törökbuza őrítő, répa-vágó, hármass borona, és szorórosta. E gépek a magok nemében mindannyian teljes méltánylást érdemelnek.

Rajka gépészünk ez osztályban kiállított szecska-vágói, úgy mint egy nagyobb féle lőőre, és egy kisebb féle egykésű kézre, mindketten könnyen, és jól dolgoznak és el lehet rólok mondani, hogy minden tekintetben versenyezhetnek minden ily nemű készítménnyel. Továbbá állított ki egy törökbuza-fejtő készüléket, melynek czélszerűsége, és használhatósága gyakorlatilag is elévén ismerve, már meg-

lehetősen el is van terjedve; egy kézi-csépőlt és egy szorórosta.

A mint a mondottakból kitűnik, az eddig elősoroltakban Rajka Péter volt az egyedüli kiállító, a szakosztály tehát jó-nak látta az egészre mondani ki egyszerre ítéletét, mely egy hangulag oda ütött ki, hogy a derék gépész, a ki annyi vizion-tagság és akadály közt gépgyári vállalatát iparunk és gazdaságunk kiszámíthatlan előnyére állandóul fentartja, a legünneplősebb dícséretre méltó; szecska-vágói pedig, a mennyiben saját találmányu javítása adja meg nekik azon különös könnyűséget, a melyet dolgoznak, ezüst éremmel való kitüntetést érdemelnek.

Az utolsó osztályban kiállított ekékre nézve, nem lehetvén velők szántási kísérleteket tenni, a szakosztály mint részint nem versenyre kiállított, részint pedig már ismert tárgyra ítéletét felfüggeszti, azonban Rajka váltó ekéje jót ígérő alaku, s a következők megmutatja, mire képes a gyakorlatban.

Gámán Károly lengő ekéje, azon lényeges javításokért, melyeket közönséges faekére alkalmazott, dícsérő oklevelet érdemel.

## KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS

Frankfurt, nov. 29-én 1857.

Tisztelt barátom! Őt napja, a szerencsétlenség színhelyét tapodom; őt napja láom a balsors csapásának leirhatlan súlyát, — látom a könyektől kiaszott szemeket, — a kétségbeesés tagmozgatásait, a nélkül, hogy képes lettem volna önnök pár sort írni, s ezen szavak is, miket reptiben írok, ha nem is felvilágosítást, vagy újabb felfedezést, de legalább igazságot foglalnak magokban.

A mainzi lőporos bástya fellobbanásának híre Nürnbergben talált, egy 25 éves emlékezet akaratlannul oda vonzott, hol az emberi szerencsétlenség legmeztelenebb borzadalmában mutatja magát szemünk előtt, ha valaha sirattam szegénységem, úgy a helyszíneni megjelenésem perze volt az, midőn fekiálték: „Istenem, miért nem vagyok én gazdag!”

Az eddigi hírek, mit ön a lapok után már tud, igen gyenge vázlatra azon borzasztó látványra, mit találtam; — azt mondják, 40—50 ház beomlott, — 40—50 ember rész szerint halva maradt, vagy sebei következtében meghalt, — ugyanannyi ház lakhatatlanná vált, — ez mind igaz, — de a jelen év-tizedkor betegsége egyike az, hogy megszoktuk a számokat, az 184<sup>9</sup>-ki mozgalom, az 185<sup>3</sup>/<sub>4</sub>-ki keleti háború, az 185<sup>6</sup>/<sub>7</sub>-ki indiai mészárlás az emberi élet-

vesztést oly számokba adá az olvasó közönség eleibe, hogy most sok azt mondja: „mi azokhoz képest a mainzi 40—50 ember halála?”

De ha meggondoljuk egy csendes város állását egy szép őszi délután, hol jólét, tevékenység, polgári és házi csendesség honol, és egy perc múlva egy rázkódás és füstgomoly után kétségbeesetten látjuk, hogy az apakeresi gyermekei anyját, az anya kétségbeesetten kapar és egy köhalmazt, melyből magzata keze még kilátszik, a testvér testvéreinek hulláját szedi össze, a barát mellette áll, de oldala mellől eltűnt barátját örült hangon kiáltja, az ember az elevenen eltemetett embert igyekszik megmenteni akkor uram sok szív megdöbben és kiejti kezéből élete támasztát, a vallást és kérdi, van-e Isten az égben?

Igaz, emberi erő a mit tehet ily szerencsétlenség kárpótlásául, azt a közel és a távol megteszi; a kár nagy, de gazdag a bőkezűség is, mi ajándékaival annak enyhítéséhez járul, több koronás és fő urak tetemes összeget küldének már be; de mind azokat túlhaladta az ausztriai császár adománya, mi tegnapjévi bizonyos tudomásra e szerencsétlen városnak.

De nem szándokom nékem e szerencsétlenséget festeni, annál kevésbbé okát fejtegetni, hiszen amaz egy lelkes magyar szív még érzi; ezt, hogy az emberiséget meg ne vessük, a sorsra kell fogni; hanem kérni akarom önt egy barátságra, nyisson ön lapja szerkesztőségénél egy lapot adakoztatásra a szerencsétlenek számára — szoltsa fel olvasó közönségét feledni nemzetet, országot, feledni mindent és adakozni csak az embernek, a szerencsétlennek. \*) Hány lakosa Erdélynek gyászolja most is elvesztett kedvesét, véréit, rokonát; lehetetlen, hogy a gyászba-borult szív fel ne szakaszsa csekély tehetségét magába záró erszényét és ne töröljen örömet egy könyvet le azzal, ha bár a multak emlékéért. Tegye meg ön uram e kérésem és legyen meggyőződve, hogy hálás köszönettel fog érette viseltetni barátja.

N. K. Kam.

A nagy-sajói káptalan ez év szaki zsinatát mult okt. hó 26. és 27-ik napján tartá, melynek tanácskozmányiból kiemelendők:

1). A tiszántúli püspökségnek a hely. hitű magyar nép számára tervezett egyhá-

\*) Miatán Ő Felsége birodalmilag a segélygyűjtés iránt intézkedett, alkalmat fog nyerni mindenki, hogy emberiségi kötelemét teljesítse. Természetes, hogy mi is e czélra is minden adakozást a legnagyobb köszönettel elfogadjuk, s a cs. kir. hatóságához beszámolni készek vagyunk. Szerk.

zi könyvtárra tett felhívása, illető püspöki hivatalunk meleg szavakbani ajánlata mellett, kellő derűllettel üdvözeltetve; annak tényleges pártoltatása részünkről is elhatározottat.

2). Tavaszai zsinatunk határozata következtében folyamodott volt káptalanunk előjárósága az ez évi köz-zsinathoz, hogy azt fejtse fel ő cs. kir. apostoli felsége m. kormánya előtt, miszerint mi nagy-sajói kapitulum ezen szász kapitulumok egyikének utodai vagyunk, kik 1564-en a Kalvin értelméhez ragaszkodtak, s első h. h. püspök Alexius Dános által irt Batori Kristof Vajda, Batori Zsigmond, Bethlen Gábor, Mária Tresia fejedelmek által megerősített szabályok szerint alkoták a n.-sajói kapitulumot vegyesen hely. és ágostai hitű magyar és szász papságok, s mint ilyenek — szász füst — folyvásti birtokában voltunk a Batori Zsigmond fejedelem által Meggyesen adott kiváltság szerinti tized-illetősségünknek 1848-ig, a mikor is a tized megszüntetvén, a kapitulumunk kebeléből magokat 1850-en tettelegesen kiszakított 9 szász papság, ágost. hitű nagy-sajói káptalan név alatt a hely. hitű püspökség alól az ágost. h. püspökség alá csatolta magát, mely tényt a m. cs. kir. helytartóság rosszalva, az érdeklettek a m. cs. kir. miniszteriumhoz felebbezték, hol az ügy most áll, — míg saját hallgatóitól tized-negyed illetősséget évenként ez évig megvette, a más felekezettől vesztett tized-illetősséget dűskárpótlást kapott Ő Felsége magas kegyéből: mi a nagy-sajói káptalan 8 magyar h. h. papjaiból 8 tized-negyed illetősséggel birt papság se nem tizedelhetünk, se kárpótlást nem kapunk. Valamint ezzel összekötve az iránt is folyamadtunk a f. t. köz-zsinathoz, hogy intézkedjenek a n. m. földterhermentesítés és országos bizottmányánál, hogy a verificatioakat hibásan földes urakra irt tized-negyed illetőségünk, mint nem földesuri, harem fejedelmi adomány tulajdonosai papságainak kárpóttassék. Mely folyamodásink a főtisztelendő köz-zsinat a méltóságos egyházi főtanácshoz utasítván, most meghatározottak tehát oda folyamodni.

3). Még a mult 1856-ik évben alakított pap s mesteri könyvtárunk számára megrendelendő könyveket szemeltük ki. Ez végre

4). Köszönetet szavaztunk m. gr. Kemény Sámuel urnak azon vallásos kegyeleért, miszerint nagy-sajói ekklesiánk elrepedt nagy harangját a mult évben telemesen nagyítatva újra öntetni, — az oskolába járó gyermekek számára kézi-könyveket, legközelebből az építendő oskola-

Másnap hajnal tájban ott voltak mindnyájan, Falu ifja, véne, a deszka-padlason, Mely a templom mellett az utca szegletre, Véges-végig szépen le vala fektetve.

Nézzétek a helység sántáját, bénáját, Mely buzgón taszítja a templom oldalát, S az Isten csodája! az épület halad! Ki látott ily dolgot a fényes nap alatt?

Az obsitos vagy szaf forintot bezsebelt, S mint a kajtár kutya elhordá a zsendelyt, A falunak pedig aprója és nagyja, Boldog jó hiszemmel, a munkát folytatja.

Tán a templomtolás még ma is mind folya, Ha a notárius meg nem látta volna, Hogy nem a templom megy, nem a templom halad, De bizony a hídás csúszik lábuk alatt!

Egy sereg borsóra volt a deszka rakva, Így csúszott a hogy a falu taszította! Ámde az obsitos már ekkor messze járt, S nézhette a falu, kergethette a nyomát!

Aztán mégis nem kell iskolába járni? Elég, ha a nép tud szántani, kapálni? Higye Napoleon császárt jégí várnak. Mi haszna is volna népnél a tudásnak?

De bizony van haszna, ha mindjárt csak annyi, Hogy minden csavargó ne tudja lecsalni, És saját ügyében s közséje javára, Ne szoruljon minden jött-ment tanácsára!

Zondi.

## BOR-TERMELES.

(Folytatása és vége.)

Az ember tehát javíthatja szőlőhegyét; ha ennek földé agyagos, mint a csákyai, — hol sok, de erő, illat nélküli bor terem — azáltal, ha azt fővénnyel, poronddal vegyítse, sőt a bensőbb részekre mesztet is tenne; ezáltal a föld meggyérülne: a napsugarak, a világ, a meleg, az eső s a léghen létező más tápelemek befogadására képessé válnék. Leginkább itórdzik a szőlő a vizes földtől, mely nemcsak a jól megértést akadályozza, de a cukor s aroma dús fejlődését is.

Azonban a szőlőhegy földje rozsz viszonyain lehet segíteni alkalmas trágya által is. Ott, hol az organikus földalkató részek hiányoznak, a természet mit se tehet. A trágya főajósága abban áll, hogy a földet könnyebbé, a gyökereket a léggel közlekedésre alkalmassá tegye, mely utósora azért is szükség van, mert ez tartalmazza a szelbontó savanyagot, melytől az egész tö egészsege függ. Ezen kívül pedig a trágya még a szőlőfának is olyan részekkel szolgál, melyek a fa vére készítését segítik. Nem közömbös tehát tudni, mimódon tegye azt a trágya, mert befolyással van arra is, hogy a gerezdben finom aroma készüljön; a mint ezt a dohány nyilván tanusítja. Tudatik p. o. az, mikint a Stixstoff \*) dús juh s kecsketrágya a dohánynak kellemetlen, nyelvispő, a tehéntrágya kedves, a sertésrágya pedig ánsit ízt adnak. Így van a szőlőfával is. Fajdalm! itt egy olyan tudományos tájékon vagyunk, mely még kevésre tanított. Némelyek javallották, hogy a szőlőfáról lemetezett ágak alkalmaztassanak a

szőlő mellé. Ugy hiszik, mikint a szőlőföldben képzett organikus anyag tartalmazza mind azon anyagokat, melyek az organikus képezésre szükségesek, vagy is falusi módon beszélve, az egyik szőlőfa természetes a másikat, s erre én magam szolgálhatok világos példával. Miatán Felgyőgyon lakó házam mellett volt egyszer híres, de 1849. a vandalusok által gyökereitől kivágtott szőlőkertem már egészen be volt állítva — talán némi kevélységből is — jónak tartottam a venyigéből talán több mint tíz év alatt fölhalmozott kerítés helyébe szép lézsás kertet alkatni, a volt venyige kertét pedig trágya gyanánt a szőlőkert magasabb, soványabb részére elosztani, s ennek eredménye a volt, mikint a következő szüretem életében a legbővebb volt: számos szőlőköt voltak, melyeken száz szép, különös jó ízű gerezdeket számítottunk látogatni harátimmal, Vass Zsigmond, Karaszek Ignác s Árki Lajos urakkal, s ez eredmény több éveken át tartott, s minden birtokosok bámulták szerencsémét. A lemetezett szőlőág tehát kétséget kívül kitűnő trágya; mindazáltal azon esetre, midőn a szőlőkert lenni kezd, s földet a szőlőmivelésre alkalmasá akarnók tenni, más trágyát kell keresnünk. A gazdasági vegytan e végre különösen ajánlja a compost-trágyát, azaz, egy olyan vegykelet, mely által baromtrágya, épületi rogyes föld, csont, szarv, fűrször, tósár s több effélékből, melyek természetesen mentől régiebbek, annál jobbak.

A földaljának, kétségen kívül több kalira van szüksége mint más plántáknak, s tudatik, mikint egy buja, jó földben sok borkósav létezik — mely a bor lényeges alkotó része, — de ezért a jó termőföldet szőlőkertté átalakítani, nagy ostobaság volna: Némethon bortermelő vidékein régi példabeszéd: „Wo der Pflug geht, kein Weinstock steht.“

Ezzel már a szőlőfának egy új szükségletére jutottunk. Mint minden művelt plánta, úgy a borfa is azt követeli, hogy különös részeit képesítessék. Ha például a dohánynál arra ügyelünk, hogy levelei jól kezeltesse; a burgonyánál arra, hogy csomói jól fejlődjenek, a cukorrépánál, hogy nagy gyökere legyen, a szőlőfánál arra kell néznünk, hogy gerezdjei jól fejlődjenek. Az ágának tehát csak annyira kell kiképesedni, mennyi a gerezdek előhozatalára szükséges. Minden hajtás, mely azokat előhozni nem képes, a termelés kisebbségére van. E tekintetben is a trágya nagy befolyással lehet. De sajátságos az, mikint mentől bujább természetű a trágya, annál inkább működik az ágak hajtására; pedig minden új képesedett hajtás, minden új levél egy gerezddel kevesebb. Önként következik tehát, mikint a szőlőmivelésben a Stixstoff dús trágya nem a maga helyén van. Először azért, mert nagyon hevítő természetű, s sebesen bont szét, tehát a fa hajtása is felette sebes. Másodszor következtünk kell, mikint ott, hol a Stixstoff jelen van, kevesebb keményítő, tehát kevesebb cukor lesz; de annál több jó vény anyag; kevesebb édes s becses szőlő, valamint kevesebb fűszer is. S ki nem tudja azt, mikint erősen trágyázott föld rendkívül sok szalmát, de kevesebb, szigorabb fejeket ad, sőt a búzaszemek enyves tartalmuk miatt, kevésbbé alkalmasak keményítő készítésére, mint az érczes földben; végre a burgonya is a fővényes földben keményítődüsből lesz, mint a fekete földben.

Nagyremetőségű gróf Mikó Imre, s báró ifjabb — t. i. a csombordi — Kemény István uraknak

tisztelete jeléül  
id. Farkas Sándor.



ház számára szükséges faanyagot méltóztattott ajándékozni.

**M. Várhely.** nov. 26. — Katalin napját — mint illet — föntartottuk. Helyi ev. ref. főgymnas. tanár és kisdóvoda igazg. Molnár János ur erre vonatkozó lelkes felhívásából láttuk, hogy helybéli vendéglős Rosenbaum Adolf ur az Apolló-teremben rendezett ezen táncvigalom tiszta jövedelme felét helybéli kisdóvodának pénzalapja gyarapítására följajánlani sziveskedett. Ez Rosenbaum urtól annál szebb és annál köszönetre-méltóbb, mert az ajánlatot fölszólítatlannal és önként tevén, eszép kezdeményezését, mint hallottuk, — azon dicséretes folytatással akarja koszorúzni, miszerint a jövő farsangban a h. ev. ref. iskola javára szintén önként egy táncvigalom jövedelmét számla. Felpénzül ezért előlegesen is egy „éljen“-nel üdvözljük, mert „suum cuique.“ Ezen latin mondatból folyólag meg kell, hogy említsük, hogy a Katalin táncvigalmi közönség legboszusabb figyelmének sajnálatra méltó tárgya holmi „új species“ ember volt, ki égő szíval szájában a terem közepében bodor-füstöket eresztve, mintha valamely lerchenfeldi sör „pájlizban“ lett volna. Az ilyen nevetlen magaviselet meglehet Bécsben a bérkocsisok, vagy a mosó-leányok akár pedig, hogy bécsiesen mondjuk, a „Gstattenmensch“-ek táncvigalmaiban, de ott is csak éjféli után, midőn Gambrinus sógor az utolsó csepp ledelmet a sörös kancsóba fűrésztötte, helyén lehet, de itt Várhelyen nem talál, és dicséretére legyen mondva a helyi közönségnek, hogy a szivarozó „species“-t már csak azért nem vetette „fiscalis actio“- alá, mert „... suum cuique.“

Egyébiránt miga világ, világ lesz, addig conventia, de inconventia is elég lesz. Így p. o. nem tudjuk, vajjon a nagy-piaczot a várkastély mellett való lovagló iskolába költöztették-e, vagy se? mi azt hisszük, hogy oda költöztették; különben nem foghatnók meg, mint jón, hogy némelyek éppen a piacon tartják „privat“-lovaglasi gyakorlataikat. Csak egyet kérnénk: falragaszokkal kellene ilyenkor értesíteni a közönséget, hogy ekkor, s ekkor ingyen circus-productio lesz, mit hogy ne turbáljon senki, maradjon kiki otthon. ha ép tagjait szereti. Az igaz, hogy eddig senkit nem gázoltak izre, épp azért figyelmeztetjük a kiket illet, előre, intézzék a carauselt künn az... országuton.

A múlt héten a város költségén elkészült czéllövöldét nyitották meg. Ha Cicero, de Republ. „Discendae sunt eae artes, quae efficiunt, ut usui civitatis simus: id enim praeclarissimum sapientiae maximumque virtutis vel documentum vel officium puto“ mondata után indulnánk, azt mondhatnók, hogy czélszerűbb lett volna azzal a pénzzel néhány lámpával többet szerezni meg, hogy a fizető polgár orra ne bukadjék, midőn hold uram a vele kötött világitási szerződést az éjtár, azaz: a naptár daczára vajmily gyakran elég szeszélyesen megszegni kedve kerekedik.

Az orra bukásról eszünkbe jut, hogy e napokban egy kereskedőnk is megbukott. A mai világban a volna újság, ha a kereskedők nem buknának. Ezen bukást pedig azért említjük föl, mert egy igen szegény asszonyt csomó gyermekével együtt abba belerántották.

A szegény asszonynak, gyermekei kivül, minden ingója-bingója egy szerény házból állott; a vagyonbukott kereskedő addig vette körül a szegényt, míg a házát, egyetlen mindenét „contractus“ mellé nekie eladta. De a „contractus“-ban a megvett ház le volt kötve! Kévsz idővel bukása előtt emberünk a tapasztalatlan asszonyt ráveszi, hogy a contractus bármikor behajtandó váltó ellen eserdje ki. Mihelyt ez sikerült, emberünk a házat egy idevaló — mert száz ezerekkel bíró — kereskedőnek eladja, vagy átadja, vagy pedig, meglehet, tartozásért átengedi. Három nappal ezután — mint halljuk — kridázott. A Orsust kielégítette, a tehetetlen asz-

szonyt gyermekeivel együtt földön-futóvá tette, koldusbotra juttatta! A világi bíró meglehet a s. holt betűje szerint így eljárás ellen nem hozhat ítéletet; de van egy kis bíró: a lelkiismeret, mely a lélek élő szózatát elfojtani nem engedi. A törvényt sokat nem büntethet, de emberül érző ember mégis pálcát tör bizonyos dolgok fölött. Legjobb esetben is némely ember azon ravasz speculanssal egy kategóriába tehető, ki 30,000 pftot. kaputja bélésebe varrva, bukást hirdetett és esküre kényszerítve, meg is esküdött, hogy neki semmije sincsen, kivéve, mi a... testén van. Az eskü így kely nem volt... hamis!

J... A... ur (Mesterháza) az erdélyi muzeum számára nekünk egy ujjas-vas inget adott át, melyet 1812-ben itt Várhelyen a régi baromvásár-utcában, Dézsiák telkén kaptak, és melyet legelső alkalommal rendeltetése helyére küldendünk.

— K.

## KOLOZSVÁRI NAPLÓ

\* Schwarzenberg kormányzó-herceg ö magassága múlt hó utolsó napján Szébenbe kívánt egyszóggal érkezett vissza szabadságutjából.

\* Gött János a „Kronstädter Ztg.“ felelős szerkesztője és kiadója ajánlja a magyar közönség figyelmébe „Székely Naptár“-át, a melyet 1858-ra Szász Károly, volt kézdí-várhelyi reform. pap szerkesztett.

\* Szegeden jövő január közepén kezdve „Ben-Chanaja“ cím alatt egy folyóirat indul meg, a melynek tárgya a zsidó theologia és les. Kiadja és szerkeszti Löw Lipót, szegedi főrabbi.

\* Maros-Várhelyen valaki egy cigány-szótár és nyelvtan dolgozatát tűzte ki mérész feladatául. Nem tréfa!

\* Erdélyben leest az ördög, írja a V. Újság, nagy villámlás és dörgés között esett le Vörösegyháza határára nov. 16-án esti 5 és 6 óra közt. Azaz, hogy nem is az ördög tulajdonképp, hanem egy 32 fontos lebbő (meteőrök), mely a földön fekvő fehér volt, midőn pedig fölemelked, megfektetül. Összegyűlt körűle a falu népe, köztük a pápa is, de nem tudta senki megmagyarázni a tüneményt. Előhítták a falu legbölcsebb emberét, a jegyzőt, de ez is csak annyit tudott mondani, hogy az, miután fekte, nem lehet más, mint az ördög, mely felvilágosítást a megrémült falu népe a legdurvább bántalmakkal köszönte meg, ki életét csak futással bírta megmenteni. Ezután a követ felvették, a pápa kíséretében a templomba szállították, honnét néhány nap múlva a károlyfejevári cs. k. járásbírószághoz átküldetett.

\* Czoernig báró ethnographiaja szerint Bécsnek összesen 479,800 lakosa van; köztük 362,000 német, 15,000 zsidó, 83,000 cseh, morva és szlovák, 6000 lengyel és ruthén, 12,000 horvát szerb s dalmata, 3000 szlovén, 6000 magyar, 6000 olasz, 300 oláh, 3500 a többi nemzetiségekbeli.

— Egy borzalmas fölfedezés. A természet vizsgálói legközelebb borzalmas találmánynak jöttek nyomára. A halottak szemében meg lehet látni a legutolsó képet, melyet a haladókló életben utószor látott.

E fölfedezést dr. Pollok, Amerika egyik leg-híresebb orvosa tette, ki első kísérlete óta a „Democratic Press“-ben igen sokat írt az egészen új, de mindenesetre nagy figyelmet érdemlő tárgyról. — Állítása szerint, a szemhértáján (retina) az utószor látott kép épen úgy mutatkozik, mint a fényképek lapján, s e képet, a nagyítóüveg segítségével szépen ki lehet venni, mintha a legtokéletebb rajz volna. — A kép azonban, mely látszik, a haladókló legutolsó látványát ábrázolja, s így a meggyilkoltaknál leginkább a gyilkost.

A tétel föl volt állítva, s róla szép tudományos értekezés írva, midőn rá nem sokára egy gyilkossági eset adta magát elő Auburnban. Bizonyos Beardsley nevű, középosztályhoz tartozó férfi, halva találtatott, s a mint észrevehető volt, halálát súlyos köütés okozta. A hatóság rögtön átadta a hullát az orvosi karnak, mely dr. Sandfort felügyelete alatt a szempróbat végre is hajtá. A szemet először ritka atropin olvadékba tették, mely a hárttyák kiterjedését eszközölte. Erre a szemcsillag jobban előtűnt, mikor azután, erős üveglencsének odaillesztése által, a kívánt kép csakugyan láthatóvá lön. — Egy férfiú alakja volt odarajzolva, világos sárga kabátban, előrehajlott, izmos testtel. Fölötté, mintegy a levegőben — függő nagy ködaráb, hasonló ahoz, mely a szerencsétlen mellett találtatott.

A fölfalított hypothesis valóságát tehát ez újabb kísérlet nagyon bizonyítani látszik, s bizonyítani azt, hogy az emberi ész bálumatos-tehetségekkel van fölrüházva Istenétől, melyek közül igen sok ki van már fejte, művelve, de talán még több rejte szendereg, melyek kifeje-

lésében gyönyörködhetni a jövő századok leszenek boldogok.

Ezen roppant fontosságú fölfedezés, melyet a Hfr után közlünk, mintegy tanujelűl áll annak, hogy maga a természet igazolja azt, ki volt híven végperceig a csöndesen kihunyt mellett? Vagy ki okozta a talán gyorsan meggyilkolt halálát? A criminal törvényszékek világszerte talán nem sokára ellesznek a szükséges készletekkel s műtörtökkel látva, mi által a mind harapódzó rablógylókosságot leleplezhessék. Egy kis odapárlása a photographiának képessé tenné a törvényszékeket, hogy rögtön minden város-szögleten fölfüggesztessék annak képe, kinek arcát a boszuló Isten és természet kimutatja, talán törével, gyilkával együtt, a kihalt szemek halovány tükrében. Jaj lesz a rablóknak, gyilkosoknak! Álarcaikat is letépi a megtámadott, s ha megöletik, élettelen holtteste is boszút áll.

**Nemzeti színház.** (x) Szombaton dec. 5-én Takács javára a „Fehér“- című derék francia drámáját adták Mallesville és Artiquesnek, Egressitől fordítva. Takács Sir Patrik szerepét szép fölfogással, s végig ügyesen játszotta, helyén volt Gyulai Dick szerepében. Irhon kormányzóját Balog Károly vitte. E férfiú saját szerepeiben jó színpadi alak, s elég tiszta hangja van, de igen rontja játékát az, hogy szerepét igen megosztja a sugóval. Hirtling M. k. a. Miss Anna szerepét sok kellemmel játszta. A szép szorgalmu fiatal színésznőnek pályatérén szép jövőt jósolhatni, ha csüggedetlenül tanul. A hivatás, az organ, s mint látjuk, a vasszorgalom is nála nem hiányzik. A hercegnő szerepét Váradiné jó fölfogással játszta.

Vasárnap, dec. 6-án, a „Czigány“-tadták Szigligeti. Az író ezen legjobb, s nézetünk szerint a Zsigi cigány jelleme által, valóban genialis népszínművében lépett fel legelőbb színpadunkon Láng Boldizsárné Rozsi szerepében. A közönség az előadást nagy részvétellel fogadta, Lángné több mint tizenkétszer, s Gyulait vagy nyolcszor hívta ki. Ez est azzal vigasztal, hogy Lángnében az itteni nőszemélyzet egyik legjelentékenyebb képességére számolhatunk. Hirtling Mari k. a. Évi kis szerepét szokott bájoságával adta. Láng is helyén állt Gyuri szerepében, Balog Károlyné szintén kellőleg vitte Rebeát. E nő sikerrel admasodrangszerpeket, s kellő alakkal is bír; ohajtjuk, hogy iradalmilag, s ne székeleyesen prononciáljon. Az „e“- helyett többnyire „é“-t használ, ezt hamar elszokhatja. A parasztnők közt Bándi Emilia szép hangszerve, s könnyűded mozgulatai most is feltűntek. Ugy hisszük, a társulat képezettebb tagjai szolgálatot teendének színésztüknöknek, ha ezen fiatal hölgyet pályáján vezérlik és lelkesítik. Az előadás összavágó volt, s a közönség elégtelenül távozott.

(\*) Láng B. urnak „nyilvános téreni igazolását“ (lásd e lapok múlt számját) szemben némely megróvással, a melyek egytől egyig elvi kérdések körül forogván, méltán részesültek az igazgatóság komoly figyelmében, minden további megjegyzés nélkül kívánom hagyni; de miután a kértelmisségekért Láng ur a felelősséget egyenesen az illető színészre hárítja, méltányosnak tartom Szigeti Józsefet, az „Örökös és szerelem“ szerzőjét, fölmentetnek nyilvánítani a „durva cynismus“ vádja alól, a mely az említett szójátékok jellemzé. A remondacikó és leányra vonatkozó, silány elemelkedés e szerint csupán a Balogh K. talentumának köszöni születését. Első volt, ugy gondolom. Utolsó legyen!

## Felszólítás.

1858-ik évi husvétnapjától a színiigazgatást magam viendém, s szándékum egy a legjobb dráma és énekes népszínmű társaságot szervezni, azért felhívom a vidék minden rendű és rangu színésznőit s színészeit, kiknek szándékuk volna hozzá egy évre szerződni, igényeiket tartalmazó bérmentes levelüket 1858-diki márczius 1-ig hozzám Szatmára sziveskedjenek küldeni. N.-Váradon, nov. 18-án 1857.

Molnár György,  
színiigazgató.

## KÜLFÖLD.

A moldva-oláh kérdésben, mint leghitelesebb értesítések akarják elhitetni, egyezkedés jött volna létre a londoni és párisi kabinet között. Ez egyezkedési terv most Párisban sokféle vitalkozások tárgya. Az alku alapfeltételei ezek volnának: közigazgatási és vámügyi egyezítés, évenkénti diván mindenik fejedelemségben, s a két tartomány közös ügyeinek rendezésére minden három évben rendkívüli diván (bizottmány). Két hoszpodár, a nemzet által választva, a fényes kapu megerősítése mellett. Ez utolsó pont az főleg, mely Ausztria és a porta ellenzésével találkozik. A franczia értelmű Indépendante nagyon rossz neven veszi e vonakodást

s azt mondja; ha a divánoknak szemé- re lobbantották, hogy általános függetlenségre törekesszenek, és a török birodalom épségét kelleltinél kevésbbé tartják tiszteletben; az is igaz, ugymond, hogy a másik oldalon meg nem veszik eléggé számba Stambulban uralkodó központosítás és elnyelési hajlamukat, melyek ellen a birodalom keresztyén népessége mindenkor ellentállhatlan erővel fog visszahatni.

— A belga lap szerint a porta tanácsát e perczben a harmadik al-dunai fejedelemség ügye komolyan foglalkodtatja. Annak meghatározásáról van szó, mik tulajdonképpen a szultánnak mint suzerainnek jogai Szerbország irányában. E kérdés a legujabban fölfedezett összeesküvés alkalmával akként merült föl, hogy a porta Sándor hgnek azon rendeletet küldvén, miszerint az összeskuvők ellen hozott ítélet végrehajtását mindaddig függesztse fel, míg a porta az eljárást megvizsgálta, és az ítéletet szentesítette: Ausztria és Oroszország ezen avatkozás ellen tiltakoztak, mely szerint a suzerain kormány hatalmán kívül esik. Az török kabinet pedig, ugy látszik, ragaszkodik ahoz, a mit saját jogának hisz, s mint olyant követ el.

— Párisi tudósítások czáfolják azon hirt, mintha a porta a londoni, bécsi és berlini udvarokhoz a fejedelemségek eshetőleges megszállását igazuló jegyzéket küldött volna. Ez azonban nem azt teszi, mintha Párisban a porta hasonló hajlamain kétkednének. Sőt Marseille-ből nov. 18-diki stambuli tudósítások után most is azt táviratozzák, hogy mintegy 10 török zászlóalj vonatott össze a Dunánál Widdinhez közel. A „Presse d' Orient“ azt állítja, hogy e mozdulat a szerb fejedelem élete elleni összeesküvés fölfedezésével van indokolva, holott — teszi hozzá a sürgöny — az utóbbi tartomány csendes. — Ugyanazon marseillei sürgöny jelenti, hogy a Duna szabad hajózására vonatkozó okmány legközelebb ki fog hirdettetni, és 1858. jan. 1-jén életbe lép; hogy Ausztria az osztrák gőzhajó társulatnak kamat-minimumot biztosít, és a concurentiát megengedi.

Jassyból nov. 25 ről jelentik: „A diván nov. 24-kén tartott gyűlésében, az élenk és elélyes ellenvetések daczára, a nem orthodox vallásu benszülöttektől a politikai jogokat megtagadta. Kétséget nem szenved, hogy e kérdés még egyszer tárgyalás alá kerülend. — Az országban a diván tárgyalásai következtében nyugtalanság és izgatottság uralkodik, s a csend fenntartására mulhatlanul szükséges, hogy a diván minél hamarabb bevégezze munkálatait.

— Az új belga belügyminiszter köriratot bocsátott ki, mely ugyszólván az új miniszterium programja gyanánt tekintethető; jelszavaiként ezeket hirdeti: az ország integritása, az állam joga s a polgári hatalom függetlensége, megczáfolván egy-szersmind azon rágalmat is, mintha a val-lás az új kormány alatt szenvedni fogna, sőt megfordítva — mond Rogier egy finom fordulattal — „szabadelvű kormány alatt sokkal jobban érzi magát a vallás, mint klerikális alatt, mert ez utóbbi által politikai és pártcélokra szokott felhasználtatni, a mi amannak se akaratában, se hatalmában nem áll.“

— A „Spectator“ tárczacikkében, melyet a franczia kormány közelebről megintéssel sujtolt, a császár vendégei Compiegneben bórzejátékosok gyanánt voltak leírva; elő volt ugyanis adva, miképp sietnek a vendégek a vadászat bevégezése után az Arany-harang fogadóba, hogy ott ügynökeikkel találkozzanak, s a párisi bórre hieiről értesüljenek.

— Az orosz rokonszenveiről ismeretes, elmés publicista, Saint Marc de Girardin, egy cikkben Európa conservatív érdekei szempontjából kel az unio pártjára. Szerinte ezt főleg azért kell valósítani, ne-hogy a forradalom egyszer így szólhasson a románokhoz: a fölkelésinkabbvetett volna czélhoz. Aztán azért is pár-



tolja azt, mert a fejedelemségek egyesítése kezdete azonnal megkezdésének, melyet keleti kérdésnek neveznek; őt i. nem hisz Törökország jövőjében éppen az unio valószínűsége kívánja a felosztást megkezdni. Különben ő is megvárja, miképp az unio ügyét már cserbenhagyatva látja.

— A dán-holsteini ügyet illetőleg Mr. Ward, az angol meghatalmazott, ki a hűség ügyét tette vala vizsgálódásai tárgyává, jelentésében három utat jelölt ki a kérdés megoldására: 1) hogy Holstein-Lauenburg Dániától elkülöníttessék, Slezvig pedig teljesen békebeletessék; 2) hogy Slezvig a nyelv határa szerint két részre osztassák, s a déli Holsteinhoz, az északi pedig Dániához tartozék; 3) hogy Slezvig s Holstein egybekapcsolassák. Az első utat Ward maga legkevésbé ajánlatosnak találta; a másodikat Palmerston régóta kedveli, s most csak az a kérdés, fog-e Anglia pozitív lépéseket tenni ez ügyben, azaz, formális közbenjárás megkísérleni, s fogja-e a német szövetség, eddigi nyilatkozataival ellenkezésben—ezen közbenjárás elfogadni? —

— Bécsből nov. 27-ről írják: „A bécsi orosz követ sürgönyöket kapott Pétervárból, a melyek mint hallszik a feketetengeri hajózást illető utóbbi orosz intézkedésre vonatkoznak. Állítják, miképp a nagyhatalmak a Goreszkoff hg. által tett nyilatkozatokkal éppen nincsenek megelégedve, sőt ellenkezőleg a párisi békekötvénynek a hajózást illető haladéktalan s tökéletes kivételét szándékoznak sürgetni.“

— A „Times“ nagyörömmel jelenti: a kelet-indi társaság elnöke a directorium előtt azon javaslattal lép föl, hogy Neill tbnok özvegyének 500 ft. st. éviséget adjanak a rendes nyugdíj feljűl. A királynő pedig megengedte az elhunyt özvegyének, hogy „Ladi Neill“ címet viseljen, mely címet férje után okvetlenül viselhet vala, ha Neill életben marad és a Bath-rendet megkapja. A „Times“ hiszi, hogy a kelet-indi társaság vívmánya után a nemzeti jutalom se marad el.

## UJ POSTA

— A francia törvényhozó test megnyitása nov. 28-án ment végbe, Fould a császárnak egy izenét olvasta fel, melyben jelentetik, hogy a kamara csak azért van összehívva, mivel a kormány akarja magát tartani. A tulajdonképpeni ülésezet azonban jan. 18-án kezdődik. Goudchaux Carnot és Henon az esküt megtagadvák lemondásukat beadták, a többi ellenzékiek szóval, vagy írásban letették a hűségi esküt.

— Lamoricière tbnok fia, ki Franciaországban tartózkodott, meghalt. Miből a francia kormány a tábornok fiának betegségét meghallotta, a hatóságok azonnal utasítást kaptak, hogy a tábornok akadályozás nélkül látogathassa meg fiát.

A kormány eljárása általános jó hatást teszen.

— Lyonban a munkások közt nagy izgalmak jelentkeztek. A csapatok ovatosságból fegyverben álltak. Mint a „Patrie“ írja, Törökország nem fog a közlekedési párisi értekezletekre külön meghatalmazottat kinevezni. A jelen párisi török követ D'jemil bey lesz a képviselő. Aláírni ez is tudni fogja azt, mit a nagyhatalmak képviselői az ő tolla alá diktálnak.

Hir szerint Changarnier és Bédouin tábornokok szintén engedélyt fognak nyerni Franciaországba való visszatérésre.

— Az orosz-török határszabályzó biztosok közt kötött végleges szerződés kicserélésére az értekezlet, habár Kiss elef gróf a maga idejében jelent meg az ülésben, nov. 27-én meg nem tartatott. A szerződés már rég alá van írva; de midőn éppen ki kelle cserélni, kitűnt, hogy a szerződéshez csatolandó földképek nem voltak mind meg. Ezen új diplomáciai hanyagság folytán az értekezlet a földképek előállításáig elnapoltatott.

Ez ülést illetőleg egy adoma kezdett keringeni. Hübner báró t. i. az udvari gyászsírról megfellejlkezve, a fekete pécésviaszt megpillantván, mosolyogva kérdezte: Hát halálos ítélet aláírása végett hitelt bennünket. Igen, felelt volna Kiss elef tbnok, ön egy tartomány halálos ítéletét írja alá, mely Oroszország uralma alatt boldognak érezte magát.

— Az indiai posta csak a távirat

utján érkezett híreket igazolja. Egy magánlevél szerint, a vén delhi királyt, mikor elfogták, így kiáltott fel: „nem vagyok többé király, nem vagyok többé muzulmán, disznóhúst eszem!“ (Ezzel fejezte ki nagy lealacsonyítatását.) Mikor a város be volt véve, s a főpöröllel elszólt: több európai nőt keresztre feszítve találtak. Egy nő, egész testén összebevezve, volt a bástyához kötözve, örült állapotban. S ez hányadrésze mindazon kinoknak, melyeket azon fenevadak kigondoltak az európaiak kínzására. Oly dolgok történtek, melyeket a lapok irtóztak el is mondani. Azonban elérkezett a megtorlás pillanata.

— Redcliffe lord, a stambuli angol követ, mint angol lapok írják, egyedül „családi ügyek“ miatt megy haza. Mindenestre felotló, hogy az öreg lord éppen most hagyja oda Stambult, midőn a dunafejedelemségi ügy eldöntése küszöbön áll, s a suez-i átmetszés iránt is határozatot kell hozni.

— A spanyol királynőnek elvégre fia született, a ki az ország törvényeihez képest asturiai herceg címet vesz fel, mint koronaörökös. Kíváncsak, hogy nőjön nagyot, s legy-e Cervantes hősnél is dicsőbbé.

Bécsi börze. december 3-dikán. Erd. urbéri papir 77 $\frac{1}{2}$ . Magyar urbéri papir 79 $\frac{1}{8}$ . Nemzeti kölcsön 83 $\frac{1}{8}$ . Arany darabja 4 fr. 58 $\frac{1}{4}$  kr. Ezüst 8 $\frac{1}{8}$ .

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON

## HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

szab. cs. k. jász. törv. szék f. é. novemb. 26-ról 8767 sz. a. felhívja az 1850. ápr. 7-én végrendelet nélkül elhalt Albinszki Klára b. Apor N...né hátramaradt vagyonához igényt tartó hitelezőket, adják be oda követeléseiket f. é. december 28-ig, elvesztés terhe alatt.

Urbékkárpótlási törv. utalványozás.

A zilahi megyei cs. k. törv. szék f. é. octob. 29-ről 2555 sz. a. tudatja hogy 1) Barra Boldizsárnak alsó szepori birtoka után 389 eft.

35 kr. 2) Sándorházi Juliánna özvegy Odor Lászlónak alsó szepori birtoka után 1881 eft. 28 $\frac{3}{4}$  kr. 3) écsi Pálnak nagy és kis dobai birtoka után 1518 eft. 36 $\frac{3}{4}$  kr. kárpót. törv. és járulék utalványozva. A követelések beadandók 1858 február 27-éig. Targyalása május 1-én d. e. 9-kor.

A kolozsvári megyei cs. k. törv. szék f. é. november 12-ről 10,427 sz. a. tudatja hogy 1) Dózsa Sándornak magyar palatái birtoka után 254 eft. 50 $\frac{1}{4}$  kr. 2) id. gr. Karacsai Sándornak győrő dongói, inaktelki, kiszegei, és lapiskai birtoka után 6435 eft. 6 $\frac{1}{4}$  kr. 3) Kiszely Juliánna Viski Lászlónak hildalmási fel-egregyi és sz. péterfalvi birtoka után 2531 eft. 18 kr. kárp. törv. és járulék utalványozva. A követelések beadandók 1858 febr.

nuár 10-éig. Targyalása ápr. 12-kén d. e. 9-kor.

A zilahi megyei cs. k. törv. szék f. é. okt. 19-ről 2428 sz. a. tudatja, hogy 1) id. báró Kemény Györgynek sarmasági és nagy derzsidi birtoka után 11,537 eft. 29 $\frac{1}{4}$  kr. 2) Szemerei aulina öz. Osváth Imrénének hosszszumezei, hídvegi és lombpóti birtoka után 1888 eft. 55 kr. 3) őri Fábán Cecília Lőrinczi Györgynek vartelki birtoka után 251 eft.  $\frac{3}{4}$  kr. 4) Bruckenthal Papp ódonnak almási és markaszei birtoka után 211 eft. 14 $\frac{1}{4}$  kr. 5) Békfalvi Károly öz. Rácz Mózesnek kirvai és kusályi birtoka után 1697 eft. 48 $\frac{1}{4}$  kr. 6) Nagy Istvánék és szodorói birtoka után 673 eft. 3 $\frac{1}{4}$  kr. 7) Kuk Mária örökösének u. m. Mal Anasztia Bruckenthal Papp Péternének és Mal Bara Bayk Tódornának, detrechemi birtoka után 12 eft. 42

kr. kárp. törv. és járulék utalványozva. A követelések beadandók 1858 február 10-éig. Targyalása ápr. 16-án d. e. 9-kor.

A dézsai megyei cs. k. törv. szék f. é. nov. 17-ről 5474 sz. a. tudatja, hogy 1) báró Dózsai Antalnak bújdosói, felső gyékényesi, szűkerkei, sajgói, oláh-foderházi birtoka után 8631 eft. 41 $\frac{1}{4}$  kr. a malomai után 1107 eft. 36 $\frac{1}{4}$  kr. 2) Szabó Lajos helyt. tanácsosnak dengelegi és osvathi birtoka után 6034 eft. 23 $\frac{3}{4}$  kr. 3) Méhesi Józsefnek oláh-vásárhelyi birtoka után 599 eft. 56 $\frac{1}{4}$  kr. 4) Katona Juliánna b. Bálint N...nének alsó-gyékényesi birtoka után 7826 eft. 24 $\frac{1}{4}$  kr. kárp. törv. és járulék utalványozva. A követelések beadandók 1858 január 30-áig. Targyalása márt. 31-kén d. e. 9-kor.

## MAGÁN HIRDETÉSEK.

(309)

Krombholz orvostudor

**GYOMOR-LIKÓRE**

(Krombholziana)

E likör a legújabb vegytani vizsgálatok nyomán gyógyerejű virágokból, gyökerekből és fűvekből lepárolt szeszes folyadék; feltalálta a gyógytudományra nézve korán letűnt első nagyságú csillag, aprágai orvosi klinika tanára és első orvos, Krombholz Gyula orvostudor. Ez oly szerencsésen össze elegyített vegyületgyógyerejű növényekből készül, és különösen az emésztő szervekre igen jó hatással, ajánlatos pedig újdvs kísérőnek vadászaton, hegységi kirándulásokon és uton, és mint gyomormegelőítő igen jótékonyan foly be az egészségre. Egy üveg ára 30 kr. p. p. két üveg békakölése ára 10 kr. p. p.

Kolozsvárt kapható KOZÁK ELUARD „Katona“ című fűszerkereskedésében

(308)

**IRIS.**

Wöchentlich erscheinend.  
Ohne Preiserhöhung!  
Abermals technisch vermehrt!

**1858**

X. Jahrgang.

Pariser & Wiener

**DAMEN-MODEN-ZEITUNG.**

Nur Originale. Nie Copien.

|                            |                        |                        |
|----------------------------|------------------------|------------------------|
| 48 col. Costümbilder,      | 32 Doppel-Musterbogen, | 77 Bogen Text.         |
| 10 „ Lingerien,            | 50—60 Patronen,        | 48 Mappen Kunstschule, |
| 12 „ Tapisserien,          | 2 Doppel-Patronbogen,  | Musikbeilagen.         |
| 2 grosse Saisons-Tableaux, | 4 gratis Pramien,      | r. s. w. u. s. w.      |

Agentien: Paris. London. New-York. St. Petersburg. Leipzig. Wien

Administration Gratz, Sporgasse 118.

Quartalpreise:

Ausgabe Nr. 1, 3 fl. — Nr. 2, (4 col. Beilagen weniger) 2 fl. — Nr. 3, (14 col. Beilagen weniger) 1 fl.

**Unübertroffen an moderner Pracht**

Werthvoll an praktisch-technischem Gehalt

erfreut sich dieses Lieblings-Album für Damen eines europäischen Rufes.

Mit ausführlichen Prospecten und zur Annahme geehrter Aufträge empfiehlt sich insbesondere die Buchhandlung von: JOH. STEIN in Klausenburg.

(31)

82 1857.  
A kolozsvárt fennálló erdélyi nemzeti színház jövő 1858-dik évi virág-vasárnapját kezdve egy vagy több évre bérbeadó.  
Vállalkozók jelentsek magokat személyesen

(1—3)

vagy bérmentes levél által 1858-dik év január us 15-éig alulírtán.  
Az erdélyi nemzeti színház bizottmányból.  
Kolozsvárt november 28-án 1857.  
GROISZ FERDINÁND  
orsz. szinh. bizottm. jegyző.

(1—1)

(304)

**Eladó pusztai részjószág.**

A nagy-cenydi járásban levő Ispánlaka helységek határán fekvő sugadi praediumból a Szár az várn. nevel. viselő B. Kemény-rész eladó. Áll a következő részekből:

a) egy 60—70 szekeret egy kaszálásra megadó rét, mely kétszer kaszálható.  
b) 30—40 véka fű szántó  
c) Korcsomálási-jog és korcsoma.  
d) Egy vámos-híd és vamolási-jog.

Értekezhetni íránta Csekkelán, gazda tiszti Péterfi Károly urnál.

(296)

(3—3)

**Haszonbéri hirdetés.**

Mely szerint közhírre tétetik miként: 1) gróf Toldalagi Mihály urnak mező házi tagasított bel és kül-birtoka az ezen jószágához tartozó korcsomálási és halászati joga, valamint egy csaknem egészen új kövü lisztelő-malma 1858 április 24. kezdve négy egymást követő évekre haszonbérbe adandó, nem kőnben: 2) Ugyan csak a mélt. gróf urnak nagy ercei jószágához tartozó marhalizálásra alkalmas Levél és Kis-Erce nevű szép kiterjedésű szénafüve a legjobb itató-helyekkel ellátva 1858 ápr. 24-től két egymást követő évekre haszonbérbe adandó; továbbá: 3) A mélt. gróf urnak csibai és sz. benedeki 3 kövü lisztelő malmai és sz. benedeki valamint karácsonfalvi korcsomálási joga 1858 ápr. 24. kén kezdve két egymást követő évekre haszonbérbe adandók.

Mindezen haszonbérre nézve, egyezkedhetni s véglegesen is végezni lehet M.-Vásárhelyt ügyvéd t. cz. Goschling Samuel urnál vagy személyesen a tulajdonos gróf urnál.

(310)

(2—2)

A kolozsvári Casino részére kerestetik

**STEIN JÁNOS** Kolozsvárt és **WITTICH JÓZSEF M.** Vásárhelyt, a nagyérdemű t. cz. olvasó közönségnek ajánlják

**KÖLCSÖNKÖNYVTÁRAIKAT**

a melyekben a magyar, német és francia szépirodalom úgy régibb mint legújabb termékei találhatók, még pedig nem csak helybeli hanem vidéki olvasók számára is.

Kölcsönkönyvtári szabályok és a könyvek névsora nyomtatásban 20 pengő kron kapható. (286)

egy vendéglős, havankénti 20—husz ezüst rft. fizetés, szállás s több jótétemények mellett. A vállalkozó decemb. hó 20-áig jelentse magát gazda-igazgató Pfenningsdorf Antal urnál, a kitől a továbbiakat is megértheti.

(306)

(2—3)

**EGY ZONGORATANÍTÓ**

ezenel alizatosan ajánlja szolgálatait a nagyérdemű t. cz. közönségnek.

Bővebb tudósítás szerzethető Stein J. könyvkereskedésében.

(305)

(2—3)

A kolozsvári ev. ref. eklézsia és tanoda költendő majorság-birtoka, a jövő 1858-dik év márcziusa 22-dik napján kezdve, több évekre haszonbérbe adandó. Birtok-iv és vallománykönyv szerint van itten szántó 180 hold, — rét és kert, a curialistákat is belé-érve, 125 hold, 32 □ öl; — legelő 89 hold, 1,100 □ öl; — nádas 81 hold 120 □ öl, de a melyből már lecsapva is van.

Árvereztetik Kolozsvárt 1858 dik év január hó 10-kén, tanár Tunyogi József szállásán, belső-farkas-utczában, az 55 dik számú tanári-lekban, hol a haszonbérlet feltételei addig is megálthatók. A hozzá szólni kívánók 100 ezüst rft. bántépénzi teendők le, az árverés után, ha az másra veretnek le, visszafordítandók.

(299)

(3—3)

Minden könyvkereskedésben kapható:

**Praktische Ungarische Sprachlehre von**

**SAMUEL KOVÁCS,**

ára 1 frt. pp.